

dr. Szodfridt István erdőmérnök, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, tanszékvezető egyetemi tanár, EFE, Sopron;
dr. Szikra Dezső erdőmérnök, Pílisi All. Parkerdőgazdaság főigazgatóhelyettese, Visegrád;
dr. Tóth Sándor erdőmérnök, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, MÉM EFH vezetőhelyettese, Budapest;
Varga Béla erdőmérnök, a Mátrai EFAG osztályvezetője, Eger;
Tóth László erdésztechnikus, főelőadó, Nagykúnsági EFAG, Szolnok.

IX. Erdészeti Világkongresszus

Az erdészeti világkongresszusokat hat-hétévenként rendezi meg az ENSZ Élélmezési és Mezőgazdasági Szervezete, a FAO. Érdemes megjegyezni, hogy az első Rómában volt 1926-ban, a második Budapesten 1936-ban. A IX. Erdészeti Világkongresszust a Mexikói Egyesült Államok fővárosában, Mexico City-ben rendezték meg 1985. július 1—10. között.

A kongresszus által kifejezni kívánt fő politikai gondolat az volt, hogy az erdészet még az eddigieknél is jobban „nyisson” a társadalom irányában, s egyrészt kapcsoljon be nagyobb társadalmi erőket az erdőgazdálkodás fejlesztésébe, másrészt és főleg az erdőgazdálkodás is a rendelkezésére álló természeti erőforrások erőteljesebb aktivizálásával járuljon jobban hozzá az általános társadalmi problémák megoldásához. Ezt a gondolatot kívánta kifejezni a kongresszus jelmondata is: „Az erdészeti erőforrások a társadalom integrált fejlesztésében!”.

Amint az előre sejthető volt, és mind a kongresszusi felszólalásokból, mind a tanulmányút bemutatóiból kitűnt, ez a fő elvi gondolat elsősorban a harmadik világ, az ún. fejlődő országok szempontjából kapott gyakorlati tartalmat. A kifejezni kívánt cél: Az erdőgazdálkodás járuljon hozzá jobban (az addigiéknél ésszerűbben) a harmadik világ hatalmas térségein élő embermilliók élélmezési gondjainak, valamint energiaellátásának megoldásához. Az előbbi az ún. agro-silvo-pastoral rendszerek ésszerű, kutatásokkal megalapozott fejlesztését, az utóbbi az erdei biomasszájának ugyancsak az eddigieknél ésszerűbb és fokozottabb hőenergetikai hasznosítását jelentené. Mindennek megteremtéséhez egy új, az ún. szociológiai ökológián alapuló integrált erdőgazdasági politika kidolgozását, valamint a finanszírozás globális stratégiájának megteremtését sürgették, főként a FAO és az UNEP irányában.

Az erdőgazdálkodás társadalmi vonatkozásai mellett nagy hangsúlyt kaptak a kongresszuson az ökológiai problémák, de szintén elsősorban a trópusi, valamint a száraz és félszáraz klímaövezetek tekintetében. Hangsúlyozták a felszólalók a trópusi erdőterületek újraerdősítésének, a természetes erdei ökoszisztémák megőrzésének a fontosságát, az erdészeti genetika és a genetikai melioráció, az erre irányuló tudományos kutatások szükségességét. Az erdészeti ökológiai problémákat mindig szoros összefüggésben tárgyalták a termőtalaj problematikájával: megőrzésével, minőségének javításával, a talaj-aktivitás és produktivitás fokozásával. Ugyancsak szoros kapcsolatot mutattak az erdőgazdálkodás, valamint a vízkészletek megőrzése és újrahasznosítása tekintetében is. Mindezen problémák megoldásával kapcsolatban hangoztaták a tudományos kutatás, a nevelés, a propaganda, az információcsere, a nemzeti és a nemzetközi koordináció szükségességét. A problémák kezelésénél javasolták azt tekintetbe venni, hogy a szóban forgó gond mennyire globális, regionális vagy lokális.

Az északi félteke, különösen Európa erdészetének olyan gondjai, mint pl. az ipari stb. környezetszennyezés erdőpusztító hatása, gyengébb hangsúlyt kapott a kongresszuson. Talán azért is üdvözölték a küldöttek nagy ovációval azt a kilátást, hogy a következő, a X. Erdészeti Világkongresszus megrendezésére esetleg már újra Európában kerül sor. Ugyanis két ország jelentette be erre vonatkozó ajánlatát: a Szovjetunió (immár a második alkalommal tolmácsolt meghívást a szovjet állam) és Franciaország.

A kongresszus elnöksége a bejelentést tudomásul vette és hivatalosan továbbítja a FAO vezetőségéhez, amely dönteni fog a következő világkongresszus megrendezési jogának ügyében. Az Országos Erdészeti Egyesület részéről javasoltuk, hogy az erdészet társadalmi szervezetei kapjanak nagyobb szerepet a kongresszuson tárgyalt problémák megoldásában és ennek érdekében fokozzák aktivitásukat.

A világkongresszus anyagáról három fő dokumentum készült: „Az előadások összefoglalói”, „A kongresszus fő következtetései” és a „Mexikói kiáltvány”. Az előadások összefoglalói c. kiadvány lényeges mondanivalóit a fenti általános ismertetés tartalmazza, a Kongresszus fő következtetései c. kiadványban a három technikai bizottság következtetései és ajánlásainak az összefoglalóját találjuk, a „Mexikói kiáltvány”-t teljes terjedelmében ismertetjük.

MEXIKÓI KIÁLTVÁNY

Emlékeztetnek arra, hogy a VIII. Erdészeti Világkongresszus, amelyet 1978-ban tartottak Dzsakartában, Indonéziában, tanúságot tett amellett, hogy az erdőnek a közösség javát szolgálnia, és tudatára kell ébrednünk annak a szerepnek, amelyet a társadalom, elsősorban a legszegényebb rétegek életszínvonalának javításában az erdő betölt.

Emlékeztetnek arra is, hogy korábban világméretű stratégiákat fogadtak el az agrárreform és a falusi területek fejlesztésére, a természet megőrzésére és az energiaforrások védelmére. Ezek lehetővé tették, hogy jobban megértsük a társadalmi igényeket, az ember és az erdő erőforrásainak kapcsolatát, és annak szükségességét, hogy a fejlesztés érdekében integrált megoldásokat alkalmazzunk.

A FAO Tanácsának 86. ülésén hozott határozatokkal egyetértve azt javasolták, hogy a IX. Erdészeti Világkongresszus adjon kiemelt elsőbbséget az erdészeti erőforrások megőrzésének és megfelelő kiaknázásának.

Figyelembe vették azt, hogy a FAO Tanácsa által hirdetett, az Erdők Nemzetközi Éve kivételes alkalmat nyújt arra, hogy megvizsgálják a világ erdészete előtt álló kérdéseket.

Tekintetbe vették a FAO VII., a trópusi területeken levő erdők hasznosítására alakult bizottságának akcióprogramját.

Emlékeztetnek arra, hogy az erdészeti szervezetek hozzájárulása a társadalom életéhez olyan javakból és szolgáltatásokból áll, amelyek szerepet játszanak a falvak és az ipar fejlődésében, a környezetvédelemben és a táplálkozás biztosításában.

Megfontolták azt, hogy az emberiség jövőjét fenyegeti az erdészeti öko-rendszer romlása és pusztulása, a genetikai elszegényedés, a fajok eltűnése, a hidrológia és a klíma rombolása, a talajok kimerülése, a termelékenység csökkenése, az erőforrások megújításának elégtelensége, és azok rossz kiaknázása.

Megfontolták a társadalom nyomorúsága és az ökológiai egyensúly felborulása közötti szoros kapcsolatot, ami hozzájárul ahhoz, hogy a falusi lakosság visszamarad a fejlődésben, hogy nincs megfelelő mikrostruktúra, elmarad a technológia, gyenge a termelékenység és az erdészeti műveletek versenyképessége, és mindez egyúttal az erdők pusztításának oka és következménye is.

Elfogadták azt, hogy az erdészeti erőforrások minőségi rombolásának okai a nem megfelelő szervezeti, ipari és kereskedelmi struktúrákban keresendők, amelyek súlyosbítják a társadalmi-gazdasági környezetet az erőforrások kimerítése révén.

Megfontolták azt, hogy a legtöbb fejlődésben lévő ország függ az erdészeti erőforrásoktól, mint létük fenntartásának elsődleges energiaforrásától, és hogy bizonyos

országokban a tűzifahiány napról napra élesebb lesz a demográfiai robbanás következtében, és ennek olyan gazdasági, társadalmi és környezeti hatásai vannak, amelyek az előzőből erednek.

Megfontolták az erdőpusztulás következményeinek súlyosságát a szárazság és a sivatagosodás bekövetkezésétől sújtott országokban, aminek következményei vannak a lakosság táplálkozásában és túlélésében az érintett országokban, elsősorban Afrikában.

Megfontolták azt a tényt, hogy bizonyos — mégpedig egyre növekvő — számú országokban, egyre inkább sújtja az erdőket az erdőtüzek fellépése, a természeti csapások és a betegségek több más tényezővel együtt, továbbá azok a károk, amelyeket a levegő szennyezése okoz, ezek jelzik az élet minősége elleni, és az emberi tevékenység bizonyos szektorai elleni csapások veszélyeit, az utóbbiak közé tartozik a mezőgazdaság, az élelmiszerek és a vizek minőségének megőrzése, a vadállomány és a halászat fenntartása.

Megfontolták azt, hogy a jelenlegi nemzetközi válság az egyes nemzetek közötti szoros kapcsolatot és egyenlőséget bizonyítja és jelzi a gazdasági körülmények és a politikai helyzet befolyását a természetes erőforrások megőrzésére és felhasználására.

Megfontolták azt, hogy az erdészet részéről milyen sokféle lehetőség és megoldás létezik minden egyes ország számára fejlődésük jellegzetességeinek, társadalmuk és politikai helyzetüknek, erőforrásaiknak és elsődleges szükségleteiknek a függvényében.

Elismerték azt, hogy az iparosodott országok legnagyobb részében az erdészeti erőforrások a gazdasági növekedésnek és az élet minőségének javításának forrásai, míg a fejlődő országok közül sokban ezek rosszul kiaknázott lehetőséget jelentenek, bár egyedülálló lehetőséget nyújtanának a falusi környezetekben a társadalmi-politikai jólét növelésére.

Meggyőződtek arról, hogy az erdészeti műveletek fejlesztése hozzájárulhat a falusi közösségek fejlődéséhez olyan előnyökkel, amelyek teljes egészükben a nemzeti közösségeknek juthatnak.

Figyelembe vették azt, hogy a fára alapozott ipar fejlődése előtt nagy lehetőségek vannak; mivel a kis, családi közösségektől a nagy, integrált ipari egységekig egyaránt van lehetőség a társadalom számára szükséges javak termelésére.

Elismerték azt, hogy az erdészeti területet gyakran túlságosan másodrendűként kezelik, ezáltal sarkítják a döntéseket és az alkalmazott stratégiát, és megnehezítik az integrált tervezés egységes végrehajtását.

Figyelembe vették azt, hogy a nem-megújítható természeti erőforrások kimerülése egyre folytatódik és ezért lehetőleg megújuló erőforrásokkal helyettesítik őket, különösen pedig folyamatosan erdei erőforrásokat alkalmaznak erre a célra.

Figyelembe vették azt, hogy a világ rossz gazdasági helyzete következtében az utóbbi években az erdészeti erőforrások védelmére és megőrzésére fordított összegek elégtelenek.

Megfontolták azt, hogy elégtelenek az olyan kutatásokra fordított összegek, amelyek lehetővé teszik a technológiai és tudományos kihívásokkal való szembenézést, pedig ezek az erdészet számára új dimenziókat és felelőségeket jelentenek.

A kongresszus kijelenti, hogy az új erdészeti politika és stratégiák alkalmazása érdekében a következő alapelveket és irányokat kell figyelembe venni.

A világbéke, a gazdasági növekedés, a társadalom jóléte, a környezet minősége és az egyes nemzetek közötti kapcsolatok azok az alapok, amelyeken az igazságos, egyenletes és ésszerű fejlődésnek alapulnia kell.

Az erdészeti szektornak részt kell vennie a nemzetek integrált fejlődésében, hozzá kell járulnia a falusi és városi közösségek jólétéhez, és erre a célra mozgósítania kell a termelés, a természetvédelem és a szociális lehetőségek minden eszközét.

Meg kell szabni a politikai utat, és olyan stratégiákat kell alkalmazni, amelyek a társadalom valamennyi tagjának a felelősségén és részvételén alapulnak.

A fejlődés hajtóerejének az emberi lényeknek kell lenniük, az ő hasznukat kell az elsődleges célnak tekinteni, a közvetlen célnak pedig az erdős területeken lakó népesség haladásának kell lennie.

A világméretű fejlődés megköveteli azt, hogy az erdészeti erőforrások és a társadalom közötti kapcsolatok újra meghatározzák, harmóniában a természetes kör-

nyezettel érzékeny lelkiismerettel a technikai változások, a társadalom, a gazdasági élet és a politika helyzete iránt, amelyek éppen ezt az új erdészeti stratégiát követelik meg.

Sürgető szükség van arra, hogy intézkedések szülessenek egyrészt az erdészeti szektor, másrészt a politikai szervek, a hatalom, a pénzügyi szervezetek, a más szektorok és általában a társadalom közötti eszmecsere megjavítására.

Meg kell bízunk a lakosság tevékenységében és kezdeményeznünk is kell azt, hogy így biztosítsuk közreműködésüket és a helyi emberi erőforrások mozgósítását a hatékony együttműködés érdekében. Abból a célból, hogy a kormányzat központi és regionális szerveinek a ténykedésében megfelelő koordináció érvényesüljön a magánszervezetekkel és a társadalmi szervezetekkel, a törvénykezelést tökéletesíteni kell, és azt a pillanatnyi követelménynek megfelelően módosítani kell az intézményes keretek révén.

Elkerülhetetlen és sürgős feladat különösen a fejlődő országokban az, hogy az erdészeti erőforrások a falusi lakosság jövedelmének ésszerű kiegészítését nyújtsák és megfeleljenek azok igényeinek. Ebből a célból segítséget kell adni a létező szervezeteknek, amelyeknek megvan a maguk szervezete, és amelyeknek hatékony szerepük van az erdészeti műveletekben, mint elismert közvetítőknek a társadalom, a kormány és az ipar között. Ezekben a szervezetekben helyet kell találniuk a föld nélküli parasztnak, a nőknek és a fiatalságnak.

A szakemberek, a technikusok, szakmunkások és munkások új nemzedékének kialakulását elő kell segíteni és meg kell gyorsítani, hogy így hatékonyan szembe lehessen nézni a szektor új kihívásaival.

Csak integrált, az erdészetet gazdálkodását, az erdők kiaknázását, a mezőgazdasági tevékenységeket, a pásztorkodást és az ökológiai szempontokat is magában foglaló falusi fejlődés keretében képzelhető el annak a lehetősége, hogy egyszerre járuljunk hozzá a társadalmi haladáshoz és a természeti erőforrások megőrzéséhez.

Sürgető szükség van arra, hogy a lejtős medence-területek helyrehozatalával és a sivatagosodás elleni harcral kapcsolatos intézkedéseket fenntartsuk és tovább fejlesszük, különösen Afrikában, mert ezeknek célja az ökológiai egyensúly fenntartása, az érintett zónák bekapcsolása a termelés nemzeti folyamatába, egyszersmind a száraz és félszáraz területeken élő népesség igényeinek a kielégítése.

Meg kell növelni és jobban kell elosztani azokat a pénzügyi eszközöket, amelyek célja a megőrzés, a védelem és az iparosítás folyamatának a gyorsítása. Ezeknek az erőforrásoknak egyrészt a jobb termelékenységéből kell erednie, másrészt nemzeti pénzügyi szervezetektől és a nem-kormány szervektől kell származnia.

A kongresszus hangsúlyozza azon, a trópusi erdőkre vonatkozó cselekvési program fontosságát és sürgősségét, amelyet a FAO VII. Trópusi Erdők Hasznosításával Foglalkozó Bizottsága fogadott el, és határozottan támogat minden olyan kezdeményezést, amelyek meggyorsítják a következő öt elsődlegességet élvező területre vonatkozó tervek megvalósítását: az erdészet szerepe a földhasználatban, a tűzifa és az energia, a trópusi erdők ökoszisztémáinak megőrzése, az erdészeti ipar és az intézmények fejlesztése.

A kongresszus javasolja világalap létesítését az erdészeti környezet fejlesztésére és védelmére, különösen a fejlődő országok segítése céljából.

A Német Szövetségi Köztársaság úgy véli, hogy az Alap célkitűzéseit és a vele való rendelkezést tisztán kell még azelőtt, mielőtt létrehoznák azt.

A kongresszus sürgeti a kormányokat, hogy tegyék magukévá az erdők célkitűzéseit, amelynek sikere a nemzeti és helyi kezdeményezésektől függ.

Szükséges megtervezni az erdészeti ipar fejlődésének útját, elfogadva először az erdők jellegének és az anyagtermelésnek a jellegét az integrált és folyamatos erdőművelés keretében, továbbá szükséges felismerni azt is, hogy az erdőgazdálkodás a falusi fejlesztés programjainak lényeges része, mert jövedelmet, foglalkoztatottságot biztosít, és maguknak az erőforrásoknak a megőrzését is lehetővé teszi.

Az erdőgazdaságok olyan beruházásokat igényelhetnek, amelyek nem hoznak jelentős jövedelmet, viszonylag alacsony a gazdasági rentabilitásuk; ez szükségessé teszi olyan új technológiák kialakítását, amelyek a beruházott javak jobb kiaknázására adnak lehetőséget az abból részesülők lehetséges legnagyobb köre részére.

Sokkal nagyobb fontosságot kell tulajdonítanunk azon megoldások és technológiák létrehozásának, amelyek alkalmasak arra, hogy az erőforrásokat jobban megőrizzük és kiaknázzuk, mégpedig úgy, hogy ebben a falusi lakosság különösen az erdős területeken élők hagyományos ismereteit is kihasználjuk.

A jelenlegi gazdasági rendszereknek a hatékonyabb felhasználásba való átmenete a megújítható természeti erőforrások tekintetében olyan módon valósítandó meg, hogy lehetővé tegye az erdészeti erőforrások teljesebb hasznosítását nemcsak a létfenntartás energiaforrásaként, hanem energiaforrássul az ipari tevékenységhez, a falu-villamosításhoz, az öntözőrendszerek fejlesztéséhez és a fosszilis tüzelőanyagok helyettesítéséhez.

Olyan konkrét nemzeti és nemzetközi intézkedéseket kell hozni, amelyek csökkentik az ipar szennyezőanyag-kibocsátását, mert ezek olyan komoly levegőszennyeződést okozhatnak, amelyek az iparosodott területeken mindenütt károsan hatnak az erdőre és az emberi életre.

Fokozni kell a küzdelmet az erdő pusztulásához vezető tényezők ellen, különösen az erdőtüzek, a természeti katasztrófák és betegségek ellen, és ennek érdekében olyan rendszabályokat kell elfogadni, amelyek nemzeti és nemzetközi tekintetben is egyetértéssel és koordinálással találkoznak.

Elsőrendű prioritást kell biztosítani az erdészeti szakterület kutatásának és a tudományos és technológiai ismeretek terjesztésének, különös figyelmet fordítva a kritikus területekre, mint amilyenek a trópusi erdők, a száraz zónák, vagy erősen erodálódott vidékek, a mező-, erdőgazdasági és állattenyésztési felhasználás alatt álló területek és azok az erdők, amelyeket az ipari szennyeződés elsősorban sújtott.

A társadalmi és gazdasági fejlődés és a világ ökológiai egyensúlya olyan nemzetközi együttműködést követel meg, amely maguknak az érdekelt országoknak erőfeszítéseire alapul, és amely figyelembe veszi az eljövendő nemzedékek iránti felelősséget is.

Az erdészeti szakterületnek, mint a gazdasági fejlődés egyik tényezőjének fel kell ismernie és el kell fogadnia felelősségét azon új lehetőségek alkalmazásában, amelyek ez előtt a szakterület előtt nyílnak meg azon sokféle változás következtében, amelyek az emberiséget érintik; ennek következtében a világ minden országában élő erdészeknek arra kell törekedniük, hogy kicseréljék ismereteiket és tapasztalataikat, fejlesszék a nemzetközi együttműködést és mindezek útján előmozdítsák a világ országai közötti egyetértést és a békét.

Fel kell ismernünk az erdészeti tevékenységek területén a nők részvételének tényleges jelentőségét és lehetséges súlyát. Hangsúlyoznunk kell az erdészeti erőforrások meglévő és tovább növekvő értékét a fejlett országokban, így különösen annak a környezeti viszonyokra gyakorolt hatása és az ipari termelésben betöltött szerepe vonatkozásában.

A IX. Erdészeti Világkongresszus megerősíti azt a meggyőződést, hogy le lehet győzni a szegénységet és pótolni lehet az erdészeti termékek hiányát, ami folyamatosan jelentkezik bolygónk hatalmas területein, és hogy meg lehet fordítani az erdészeti erőforrások pusztításának folyamatát, mégpedig a megfelelő felhasználás, az erdők értékesítése és fenntartása útján, és megállapítja, hogy:

A szélesebb körű társadalmi közreműködés útján az erdők gazdasági lehetőségeinek ésszerű kihasználása és megőrzése előmozdítja a nemzetgazdaságok fejlődését, végső soron hozzájárul az élet minőségének javulásához az emberiség javára, és ennek következtében, arra buzdít minden embert, az összes nemzetet és azok kormányait, hogy saját önállóságuk keretein belül vegyék tekintetbe az erdészeti erőforrások nagy jelentőségét a bioszféra és az emberi faj fennmaradása szempontjából, és felhívja őket, vegyenek részt azoknak az erőforrásoknak a megőrzésében és értékesítésében, amelyeknek feladata az emberiség ellátása élelemmel, nyersanyagokkal, energiával, a jólét, az ökológiai egyensúly biztosítása és az élet minőségének a javítása.

Az „Erdők Éve” és az Erdészeti Világkongresszus a szakmabeliek és a szakmán kívül állók figyelmét egyaránt az erdőgazdálkodásra fordította. Meg kell ragadni az alkalmat, és nekünk is össze kell foglalnunk gondolatainkat az erdőről, az erdő és az erdőgazdálkodás jövőjéről, melyet csak a jelen munkájával biztosíthatunk. Ez lehet az Erdők Évének méltó befejezése.

Dr. Herpay Imre, Király Pál

A IX. Erdészeti Világkongresszuson Mexikóban magyar részről jelen volt: Bazsó Csaba (LIGNIMPEX), dr. Herpay Imre (OEE), Keresztesi Béla akadémikus (ERTI), Király Pál (OEE), dr. Királyi Ernő (MÉM EFH).